

KOLEJE DO NEBE

ANOTACE:

Žáci se prostřednictvím aktivity komplexně seznámí s romským holocaustem. Díky dobovému materiálu nahlédnou do této problematiky ještě hlouběji.

VZDĚLÁVACÍ OBLASTI A OBSAHOVÉ VZDĚLÁVACÍ OKRUHY:

člověk a společnost, jazyk a jazyková komunikace, umění a kultura

PRŮŘEZOVÁ TÉMATA:

OSV, VDO, MKV

KLÍČOVÉ KOMPETENCE:

komunikativní, sociální a personální, občanské

DOPORUČENÝ VĚK: 12+

CÍLE:

Žáci:

- si osvojí znalosti o pronásledování Romů za druhé světové války;
- pracují s autentickými fotografiemi a kresbami.

DĚLKA: 90 min.

POMŮCKY:

- **MATERIÁL 1** (fotografie dětí)
- **MATERIÁL 2** (kresby romských dětí)
- **MATERIÁL 3** (texty oběžníků)
- psací potřeby a list papíru pro každého žáka

POSTUP:

1. Rozdělíme žáky do malých skupin po dvou až třech. Každá skupina obdrží kopii **MATERIÁLU 1** nebo **MATERIÁLU 2** a listy papíru. Jejich úkolem je na papír napsat pět vět, které je spontánně napadají při pohledu na fotografie nebo kresby. Pomocné zadání může znít: vyjádřete své pocity, popište, co na fotografiích vidíte. Lze využít metodu volného psaní.
2. Diskutujeme s žáky o jejich dojmech, případně upřesníme, že národnost dětí a dospělých na **MATERIÁLECH 1 a 2** je romská. Upozorníme je, že více se dozvědí z filmu.
3. Poté promítneme žákům film Ó, ty černý ptáčku.
4. Skupinám rozdáme **MATERIÁL 3**, který si prostudují. Jejich úkolem je dát text oběžníků do souvislostí s mottem „Každý holocaust začíná porušováním lidských práv a končí plynovými komorami“ (Jean Améry, za organizování odporu proti nacistické okupaci Belgie vězněn v Osvětimi a Buchenwaldu). Motto napíšeme na tabuli.

REFLEXE:

V rámci reflexe se zaměříme na diskusi o názorech žáků vyplývajících z bodu 4.

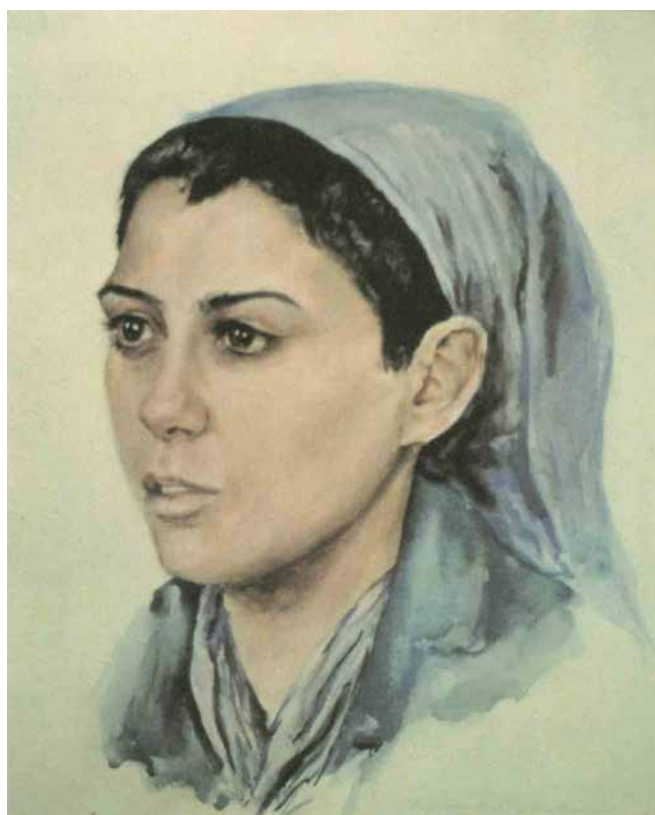
ZKUŠENOSTI Z PRAXE:

Film jsem použila v rámci multikulturního projektu na základní škole a na víceletém gymnáziu. Pracovala jsem s žáky, pro které není téma holocaustu novinkou, mají za sebou projekty Hanin kufřík a Chlapec v pruhovaném pyžamu, znají filmy a knihy k tématu. Vyznačené části výnosů zvládali žáci prostudovat, bez opakovaného upozornění na nutnost zobecnění tíhli k prostému opakování přečteného. Výrazně lépe reagovali žáci, kteří znají film a knihu O zlém snu (Vyprávěj, mámo, jak to bylo, Eva Erbenová) – aktivita jim spontánně navazovala na obrazy z filmu (mizející předměty z domu, omezování práv). Téma romský holocaust tedy na základě vlastní zkušenosti doporučuji použít až po seznámení žáků s tématem holocaustu obecně, ideálně s dalšími filmy z nabídky programu Jeden svět na školách.

Ilona Horáčková, ZŠ nám. Curieových a GPJP Praha 1

Zdroje: 82/1994 fotografie dětí v cikánském táboře v Letech u Písku
Fotografie ze sbírek Muzea romské kultury Brno, originál uložen v ÚEF AV ČR

Zdroje:

Kresby neznámých romských vězňů koncentračního tábora Osvětim-Březinka, které portrétovala z rozkazu táborového lékaře dr. J. Mengeleho protektorátní židovská vězenkyně Dina Gottliebová-Babittová (původem z Brna), vznik: 1944
Kresby převzaty z filmu Ó, ty černý ptáčku (Břetislav Rychlík, Česká republika, 1997)

Oběžník

ministerstva vnitra o boji proti cikánskému zlořádu a evidenci cikánů, cikánských míšenců a osob žijících po způsobu cikánském

Ministerstvo vnitra

Praha VII, Letenská 69

V Praze dne 24. června 1942

Předmět: Boj proti cikánskému zlořádu v Protektorátu – evidence cikánů, cikánských míšenců a osob žijících po způsobu cikánském.

Aby byl získán spolehlivý podklad pro evidenci těchto osob, provede kriminální oddělení – všeobecná kriminální ústředna – policejního ředitelství v Praze v době jím stanovené soupis cikánů, cikánských míšenců a osob potulujících se po způsobu cikánském na celém území Protektorátu. Použito budiž při tom veškerého četnictva a protektorátní policie. Okresní a obecní úřady jsou povinny vhodným způsobem spolupůsobiti a činnost jmenovaných orgánů podporovati.

O tom, koho jest považovati za cikána, cikánského míšence nebo osobu potulující se po cikánském způsobu, rozhodne předběžně v pochybných případech místně příslušné policejní kriminální oddělení, resp. četnické pátrací stanice.

VI. Všem cikánům a cikánským míšencům, pokud jsou již v pevné produktivní práci, bude soupisu protokolárně oznámeno, že budou vzati do preventivní policejní vazby a podle potřeby dodáni do cikánského tábora, jestliže:

- práci neoprávněně přeruší nebo projeví nechuť k práci a přes výstrahu se nepolepší;
- opustí bez písemného povolení příslušné četnické pátrací stanice nebo příslušného vládního pol. úřadu místo svého pobytu;
- nepostarají se o to, aby členové jejich rodiny vedli spořádaný život a dbali nařízení policejních úřadů a zaměstnavatelů;
- neuposlechnou sami ostatních nařízení podle vládního nařízení č. 89/1942 Sb., nebo se jinak vzepřou.

S osobami, které se potulují po způsobu cikánském a žijí spolu s cikány nebo cikánskými míšenci, budiž naloženo stejně.

=kráceno=

Oběžník

Hlavního úřadu říšské bezpečnosti o deportaci Romů do Osvětimi

Hlavní úřad říšské bezpečnosti

V Berlíně dne 29. ledna 1943

Věc: Odeslání cikánských míšenců, romských a balkánských Cikánů do koncentračního tábora.

Na rozkaz říšského vůdce SS z 16. 12. 1942 mají být podle konkrétních směrnic vybráni cikánští míšenci, Romové a příslušníci cikánských kmenů balkánského původu, kteří nejsou německé krve, a během několika týdnů odesláni do koncentračního tábora. Tento okruh osob je dále označován zkráceně jako cikánské osoby.

Tyto osoby budou bez ohledu na stupeň smíšenosti odeslány podle rodin do koncentračního tábora (cikánského tábora) Osvětim.

Z odeslání jsou vyjmuti:

- čistokrevní Cikáni Sinti a Lalleri;
- cikánští míšenci, kteří jsou v cikánském smyslu dobří míšenci a podle výnosu Hlavního úřadu říšské bezpečnosti z 13. 10. 1942 jsou řazeni k jednotlivým čistokrevným cikánským kmenům Sinti a za čistokrevné považovaným kmenům Lalleri;
- cikánské osoby, které jsou právoplatně sezdány s osobami německé krve;
- cikánské osoby, žijící sociálně přizpůsobeně, které měly již před všeobecným evidováním cikánů stálou práci a byt.

Pokud bude okruh výše uvedených osob vyjmut z odeslání do koncentračního tábora, je třeba postupovat následovně: je třeba usilovat o souhlas ke sterilizaci dosud nesterilních cikánských osob starších 12 let.

Uvalení preventivní vazby:

- Rodiny je třeba odeslat do tábora pokud možno pohromadě, včetně všech dětí, které nejsou hospodářsky samostatné. Pokud jsou děti umístěny v náhradní rodinné péči nebo jinde, je třeba zařídit jejich spojení s příbuzenstvem pokud možno již před zatčením. Stejným způsobem je třeba postupovat u cikánských dětí, jejichž rodiče zemřeli, jsou v koncentračním táboře nebo jinde.
- Aby se předešlo delší policejní vazbě, musí být zatčení cikánských osob provedeno teprve tehdy, když je zajištěn jejich brzký transport do koncentračního tábora.
- Kromě oděvu a prádla pro denní potřebu a zásoby kazících se potravin na cestu je třeba zanechat ostatní majetek cikánských osob na místě a až do dalších pokynů jej vhodným způsobem zajistit.
- Osobní doklady je třeba odebrat a zařadit je do spisů u příslušné služebny kriminální policie.
- Pokud o cikánských osobách nejsou k dispozici znalecká vyjádření, je třeba přezkoumat podle původu, způsobu života a vnějšího vzhledu (cikánská řeč, cikánské jméno!), zda jsou cikánského původu. Pokud existují nezbytné předpoklady, je i v těchto případech nutné nařídit preventivní ochrannou vazbu.

Ostatní.

Aby se zabránilo předčasnému odchodu, je třeba přijmout opatření, že cikánským osobám nebudou nařízena opatření za žádných okolností známa předem.

Po provedení opatření bude zrušeno utajení této akce.

=kráceno=